6. 12. 2005

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nucené vyrovnání

Nucené vyrovnání, resp. řízení o nuceném vyrovnání, je jednou z možných fází konkursního řízení. Hlavní rozdíl oproti konkursnímu řízení spočívá v případě řízením o nuceném vyrovnání mimo jiné v tom, že v řízení o nuceném vyrovnání nedochází ke zpeněžení konkursní podstaty. Pro úpadce je pak nucené vyrovnání výhodné zejména z toho důvodu, že splní-li nucené vyrovnání, zaniká mu povinnost splnit závazky, které v něm nebyly uspokojeny.

Řízení o nuceném vyrovnání je třeba odlišit od nuceného vyrovnání dle části III. zákona o konkursu a vyrovnání (zákona č. 328/1991 Sb.). Na rozdíl od něj bývá řízení o nuceném vyrovnání flexibilnějším a méně přísným.

Dle § 34 zákona o konkursu a vyrovnání nedošlo-li v konkursu ještě k vydání rozvrhového usnesení, může úpadce navrhnout, aby konkurs byl ukončen nuceným vyrovnáním. Tento návrh může přitom úpadce podat nejdříve po přezkumném jednání.

Z uvedeného plyne, že návrh na nucené vyrovnání musí úpadce podat v době mezi prvním přezkumným jednáním do vydání rozvrhového usnesení, nejvhodněji pak ještě před zpeněžením konkursní podstaty.

Návrh na nucené vyrovnání jakožto procesní podání dle § 42 odst. 4 občanského soudního řádu musí kromě obecných náležitostí obsahovat zejména to, jaké vyrovnání úpadce nabízí, v jaké výši a lhůtách. Úpadce může přitom nabídnout vyrovnání formou nové emise akcií nebo jiných cenných papírů emitovaných úpadcem nebo i nepeněžní formou. Úpadce dále může ve svém návrhu uvést osoby ochotné ručit za splnění nuceného vyrovnání. Tyto osoby mají ovšem povinnost návrh spolupodepsat a jejich podpis musí být úředně ověřen.

O připuštění nuceného vyrovnání rozhoduje na základě podané návrhu úpadce soud, který vede konkursní řízení. Při zkoumání přípustnosti nuceného vyrovnání musí soud ze předně zkoumat zejména to, zda jde ze strany úpadce o poctivý záměr.

Nucené vyrovnání je nepřípustné, jestliže okolnosti zpochybňují, že u navrhovatele jde o poctivý záměr. Takovými okolnostmi jsou zejména nedostatečná součinnost úpadce při zjišťování jeho majetku, závady ve vedení obchodních knih či zkracování věřitelů v době před prohlášením konkursu.

Nerozhodne-li soud, že je nucené vyrovnání nepřípustné z důvodu nepoctivého záměru úpadce, nařídí usnesením jednání o nuceném vyrovnání a odloží zpeněžení podstaty. K jednání o nuceném vyrovnání soud předvolá úpadce, osoby, které se zavázaly za splnění nuceného vyrovnání, správce a všechny doposud neuspokojené konkursní věřitele, jakož i věřitelský výbor, pokud byl ustaven. Pokud se k tomuto jednání nedostaví úpadce bez náležité omluvy, má se za to, že od návrhu na nucené vyrovnání upustil. Cílem tohoto jednání je, jak z logiky věci plyne, zjistit, kteří konkursní věřitelé jsou ochotni s návrhem nuceného vyrovnání souhlasit. Podkladem k tomuto rozhodnutí každého z věřitelů je zpráva správce konkursní podstaty o stavu úpadcova majetku, o jeho hospodaření, příčinách úpadku a o tom, jaký výsledek by mohli konkursní věřitelé očekávat, kdyby konkurs byl doveden do konce. Teprve po podání této zprávy ze strany správce konkursní podstaty a jejím projednání je možno přistoupit k hlasování o návrhu na nucené vyrovnání. Předpokladem potvrzení nuceného vyrovnání soudem je souhlas kvalifikované většiny konkursních věřitelů, na jednání přítomných nebo zastoupených, kteří včas přihlásili své pohledávky a jejichž hlasy představují více než tři čtvrtiny všech přihlášených pohledávek.

„Pouhé“ přijetí návrhu na nucené vyrovnání kvalifikovanou většinou konkursních věřitelů nestačí; k tomu, aby se nucené vyrovnání stalo závazným, je totiž třeba, aby o jeho potvrzení rozhodl soud usnesením. Obsahem tohoto usnesení musí být znění nuceného vyrovnání. Soud však není názorem konkursních věřitelů vázán a i přes jimi

vyslovený souhlas může návrh na potvrzení nuceného vyrovnání zamítnout. Důvodem pro zamítnutí návrhu úpadce na nucené vyrovnání je kupř. ta skutečnost, že nucené vyrovnání odporuje společnému zájmu konkursních věřitelů. Dalším důvodem pro zamítnutí návrhu soudem je pak to, že některému konkursnímu věřiteli byly poskytnuty zvláštní výhody proti ostatním konkursním věřitelům téhož postavení.

V případě, že konkursní soud rozhodne o potvrzení nuceného vyrovnání a toto rozhodnutí nabude právní moci (potvrzeným nuceným vyrovnáním nejsou dotčena práva věřitelů proti spoludlužníkům a spoludlužníkovým ručitelům, pokud výslovně nesouhlasí s tím, aby tato práva byla omezena), vydá usnesení další. Účinky tohoto dalšího soudního usnesení spočívají v odstranění některých důsledků prohlášení konkursu na majetek úpadce dle § 14 zákona o konkursu a vyrovnání. Konkrétně soud tímto usnesením vrátí úpadci oprávnění nakládat s majetkem náležejícím do podstaty, prohlásí, že úpadce vstupuje do postavení správce ve všech řízeních, která vedl namísto úpadce, a že účastníkem se v nich místo něho stává úpadce, jakož i vrátí úpadci ostatní práva omezená prohlášením konkursu.

Bylo-li nucené vyrovnání potvrzené soudem úplně a včas splněno, je úpadce zproštěn závazku nahradit konkursním věřitelům újmu, kterou vyrovnáním utrpěli. Touto újmou se přitom rozumí částka, jejíž zaplacení bylo konkursními věřiteli úpadci prominuto. Včasným a úplným splněním nuceného vyrovnání je úpadce rovněž zproštěn svých závazků proti ručitelům a jiným osobám, které za něj zaplatily pohledávky věřitelů a které by z tohoto důvodu měly proti němu za normálních okolností postih. Ujednání tomu odporující jsou neplatná. Stejně tak nelze přiznat konkursním věřitelům úroky z konkursních pohledávek za dobu od prohlášení konkursu a náklady jim vzniklé z účasti na konkursu.

Dalším důležitým následkem nuceného úplného a včasné splnění nuceného vyrovnání je to, že konkursní věřitelé, k jejichž pohledávkám se nepřihlédlo, mohou po zrušení konkursu požadovat od dlužníka jejich úplné zaplacení jen tehdy, pokud o prohlášení konkursu nevěděli nebo vědět nemohli. Nevědomost konkursních věřitelů o prohlášení konkursu na majetek jejich dlužníka, tedy úpadce, se bude ale v praxi velice obtížně prokazovat. To je dáno především možností každého obstarat si informaci o prohlášení konkursu v důsledku jejího povinného zveřejnění v Obchodním věstníku.

Může se stát i to, že před splněním nuceného vyrovnání bude na úpadcův majetek prohlášen konkurs nový. V takovém případě ovšem nejsou konkursní věřitelé povinni vrátit, co v dobré víře dostali na základě nuceného vyrovnání. Na druhou stranu se v tomto novém konkursu jejich pohledávky považují za uspokojené jen částkou, která jim byla podle nuceného vyrovnání skutečně vyplacena.

Nebylo-li nucené vyrovnání potvrzené soudem splněno, ačkoliv úpadce byl upomenut konkursním věřitelem doporučeným dopisem s poskytnutím dostatečné nejméně osmidenní lhůty, pozbývají účinnosti veškeré slevy a jiné výhody dané nuceným vyrovnáním. Úpadce bude v takovém případě i nadále povinen zaplatit věřitelům celou pohledávku. Práva konkursních věřitelů nabytá vyrovnáním proti úpadci (např. zajištění pohledávek) tím nejsou dotčena.

Jestliže bylo nucené vyrovnání dosaženo podvodným jednáním nebo nedovoleným poskytnutím zvláštních výhod jednotlivým konkursním věřitelům, nenastává sice neúčinnost nuceného vyrovnání, ale každý konkursní věřitel může do tří let od potvrzení nuceného vyrovnání uplatnit nárok, aby jeho pohledávky byly plně uspokojeny, anebo aby byla jiná výhoda poskytnutá úpadci v důsledku vyrovnání pokládána za neúčinnou. Takový nárok však nepřísluší konkursním věřitelům, kteří se zúčastnili podvodných jednání nebo nedovolených úmluv, anebo mohli uplatnit důvody neúčinnosti v řízení o potvrzení nuceného vyrovnání.

Byl-li úpadce do tří let od potvrzení nuceného vyrovnání pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým dosáhl nuceného vyrovnání anebo kterým zkrátil uspokojení svého konkursního věřitele (tj. pro trestný čin poškozování věřitele dle § 256 trestního zákoníku), stává se nucené vyrovnání neplatným. Věřitelé se za tohoto stavu mohou na úpadci dožadovat úplného uspokojení svých nároků, a to i formou nového konkursního řízení (za podmínky, že úpadcův majetek postačuje alespoň k úhradě nákladů konkursního řízení). V takovém konkursním řízení se ale věřitelé mohou domáhat uspokojení jen té části své pohledávky, která nebyla dosud zaplacena.

Došlo-li k potvrzení nuceného vyrovnání, zruší soud konkurs. K tomu je nutno prokázat, že zajištění daná úpadcem jsou dostatečná. Jestliže nedošlo ke zrušení konkursu jinak, zruší soud konkurs až po splnění nuceného vyrovnání.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Prodej rodinné firmy: Co má být skutečně součástí transakce?
- Podíl před vznikem společnosti: k přípustnosti jeho převodu
- Byznys a paragrafy, díl 46.: Pravidlo podnikatelského úsudku: Jak rozhodovat bez zbytečného strachu z osobní odpovědnosti
- Bytová družstva
- Limity rozkazu k vyklizení: Skutečně pomůže rozhýbat trh s nájemním bydlením?
- Jak najít kupce pro svou firmu přes M&A poradce: na co si dát pozor ve smlouvě se zprostředkovatelem
- Nábor zaměstnanců přes agentury a M&A transakce: kde končí ochrana investice a začíná kartel
- Nové pojetí úvěruschopnosti spotřebitele?